

corpus Christi domini, cuius sumus passione redempti. *Et dixerunt ad illas, Quid queritis uidentem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est uobis, cum adhuc in Galilea esset dicens, Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere. Et recordatae sunt uerborum eius.* Tanto oppressae fuerant timore mulieres uidentes dominum tantam pati mala, & mori in cruce, quod omnino tam ipse, quam caeteri discipuli non recordarentur uerborum eius: sed omnes illum tanquam mortuum lageret, & illae pietate motae, & amore corporis in sepulchro absque corruptione conseruationi operam darent, idque illis pro solatio curae esset, si ibi corpus domini uisitarent & adorarent tanquam sanctum: adeo resurrectionis domini uerba obliuioni tradiderant. Postquam uero iam tres angeli (primus qui sedebat in lapide, qui est in primo sacello, & hi duo qui in interiori sacello, ubi erat sepulchrum domini, in ueste fulgenti apparuerunt) resurrectionem domini nuntiauerunt: tunc recordatae sunt uerborum domini, quae saepe ab ipso repetita erant, quemadmodum passurus esset, & die tertia resurrexturus. Si formidabiles sunt angeli prospera, & laetant nuntiantes, quid quaso facturi sumus, cum ipsum Christum dominum iratum aduersum nos propter scelera nostra conspexerimus? Tu (inquit Dauid) terribilis: & quis resistet tibi? Ex tunc ira tua. De coelo auditum fecisti

iudicium: terra tremuit, & quieuit. Legimus etiam apud Matth. in resurrectione domini terram motum magnum factum fuisse: & descendente angelo praetimore eius exterritos fuisse custodes: quanto magis expauescent animae nostrae iudicem Christum dominum iratum? Bonis autem iucundissimum est uidere dominum. Et quemadmodum cum in mundo familiaris esset hominibus, suauissimum erat bonis illum uidere, iniqui autem non poterant illum intueri (dicente de illis scriptura Sapi. 2. inter caetera, Grauis est nobis etiam ad uidendum) sic re uera horrendum est malis illum uidere resurgentem, & ad dexteram iam patris sedentem, bonis uero nimis suaue intueri illum. Adimplebis me laetitia cum uultu tuo, delectationes in dextera tua usque in finem. Sequamur igitur illum resurgentem fide & moribus: quaeramus illum, ut nobis suauissima sit in hoc seculo meditatio eius, & in futuro illum laeti cernamus. Angelorum uero officium attendamus, & quanta erga nos sint affecti pietate, desiderantes salutem nostram, immo potius quanto nos amore diligat ipse Deus, qui angelos suos misit ad consolandas mulieres, quae illum falsa opinione quaerebant cum mortuis, cum ipse uideret: qui tamen illas blando sermone alloquantur: non enim improperant illis sua aromata & unguenta, sed docet benigne ut recordetur uerborum eius, quae illis locutus fuerat dum in Galilea uersaretur.

bbb iij

Quare

Angeli
apparuerunt
in sepulchro
Christi.

Ad maiorem
argumentum
tatur.

Angelo-
rum offi-
cium, &
erga ho-
mines
pij affe-
ctus.

Quare autem non missi sint angeli ad hæc discipulis nuntianda, sed mulieribus: tribus hoc de causis fuisse factum puto. Prima est quoniam discipuli omnes fugerunt relicto domino in sua captione & passione, solo Ioanne excepto: qui reuersus est in domum Annæ, & introduxit Petrum, & solus ipse affuit cruci domini dū pateretur. Petrus è domo Cayphæ, vbi cum iuramento negauit, exiit flens amarè. Mulieres verò secutæ sunt dominum, neque vquam defecerunt postquam manè feria sexta illis notum fuit dominum captū fuisse: & quædam à longè, aliæ iuxta crucem domini affuerunt. Secunda ratio videtur eo quòd, & si fide resurrectionis dubiæ, amore tamen erga corpus sepultum feruentes feria sexta serò parauerunt aromata, & vnguenta: dominica vero valde diluculo domo exierunt, vt vngerent dominum. Tertia, quoniam nimio sunt affectæ dolore videntes dominum in cruce pèdentem, & morientem. Quam ob rem quæ in passione secutæ sunt, neque fugerunt, & quæ nimis compassiæ sunt domino patienti, & quæ amore nimio ad sepulchrum reuersæ sunt, vt iterum vngerent dominum, meruerunt primè eius gloriosæ resurrectionis testes esse, & per quas discipulis dominica resurrectio nuntiaretur. Quo factum est, vt Maria Magdalena, quæ iterum reuersa est ad monumentum postquam beati Petrus & Ioannes corpus non inuenerunt, & nolebat inde recedere quousq; vbi

positum esset corpus nosset; non solum angelos, sed ipsum meruerit dominum prima videre, cui cum patre, & Spiritu sancto est honor, gloria, & imperiū per oīa sæcula sæculorū. Amē.

¶ *Tractatus. 279. in euangelium beati Luca ex cap. 24.*

ET regressa a monumento nuntiauerunt hæc omnia illis vndecim, & ceteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Ioāna, & Maria Iacobi, & cetera quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, & non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum, & procumbens vidit linteamina sola posita, & abijt secum mirans quod factum fuerat. Quòd autem nuntiauerunt mulieres discipulis, ab Angelis acceperunt mandatum: aliquantulam veruntamen moram traxerunt, inuaserat enim eas (secundum Mar. 16.) timor & pauor, & nemini quicquam dixerunt, vel in via vel cōtinuò, sed resumpto anhelitu, & timore pauoreq; excusso adierunt discipulos, & hæc nuntiauerunt illis. Non possumus continuò animum sedare siquid nobis cōtingat quòd vires naturales excedat: turbamur namq; & idè oportet paulatim resumere vires. Sic dicitur sup. cap. 1. Zachariam cum vidisset Angelum, turbatū fuisse. Apparuit autem illi Angelus domini stans à dextris altaris incensi: & Zacharias turbatus est vidēs, & timor irruit super eū. Similiter mulieres

Angeli
quæ prius
mulieribus
apparuerunt,
nō autē
discipulis.

Mulierum
cōtātia,
dolor &
amor in
passione
domini.

Angelo
rū aspe-
ctu tur-
bamur.

M
res d
puli
gis t
citæ

licres

lieres per aliquantulam morā nemini dixerūt, sed resumpto spū nuntiauerūt Apostolis domini resurrectionem, & discipulis, qui cum illiserant. Nomina mulierum posuit Euangelista triū tanquam in hoc negotio magis secularum. Non enim adhuc Christus dominus se ostenderat Mariæ magdalena, sed postquam beatus Petrus, & Ioannes reuersi fuerunt à sepulchro, quos illa subsecuta est (si singulorum Euangelistarū verba attētius aduertamus) tunc illa accessit, & flens erat ad ostiū monumenti. De qua dicitur apud beatum Ioannem, Maria stabat ad monumentum foris plorans. Si fideliter attendamus Euangelistarum seriē, ipsa Maria magdalena subsecuta est beatos Apostolos Petrum, & Ioannem: à quibus cum accepisset non vidisse dominum, nec Angelos, nec aliquem resurrectionis dominicæ testē, sed nec corpus esse in monumento, sublatū credit. Cæteræ mulieres subsecutæ sūt Madalenam, sed quemadmodum ipsa nō potuit currentes discipulos consequi, sic neque illam properatē reliquæ mulieres. Interea dum illæ secundò veniunt ad monumentū, iam se dominus ostenderat Mariæ magdalena, quæ cū illis narraret sibi dominum apparuisse, & verba addens quæ locutus fuisset, omnes simul reuertebantur. Quibus in via dominus apparuit, at illæ tunc secundū Mat. tenuerunt pedes eius. Tanta enī verò fuit sollicitudo harum mulierum ut quæ iam semel ad ungendum domi-

num ad monumentum venerant, iterum existimātes quòd præcipuis discipulis Petro & Ioanni se ostenderet, eò redirent. sed dispensatione diuina factū est, ut prius se mulieribus ostenderet, quàm discipulis. Discipulæ quidē erant & illæ, sed in requirendo domino fuere plus sollicitæ. Antequā Petrus & Ioannes audito nuntio mulierū currerēt ad monumentum, deliramētum visum est quod mulieres de visione Angelorū, & de trium Angelorū testimonio referebant: suspicabātur enim illas summo videndi dominum desiderio vertiginem passas, Angelos se videre putasse. Nihilominus tamen Petrus & Ioannes cucurrerunt ad monumentū: & *procumbēs Petrus vidit lintheamina sola posita, & abiit secum mirās quod factū fuerat.* Mirabile dictu, non credebant vidētes sepulchrum vacuum, & beatus Ioannes dicit, nondum enim sciebant scripturam, quia oportebat eum resurgere à mortuis: quasi non sufficeret tōtes illis repetitū à domino verbum, & tertia die resurget. Nō enim tātūmodo, cū se passurū diceret, dixit, & resurget: sed etiam diem gloriosissimæ resurrectionis suæ die tertia apposuit, quæ tertia dies tunc erat quādo Angeli mulieribus resurrectionem domini nūtiauerūt, & quando illæ discipulis eum resurrexisse ex Angelorū testimonio prodiderūt. At nihil horū illos credere fecit domini resurrectionem: tanto enim sopore timoris mortis domini, cor eorum tenebatur, ut nihil de resurrectione

ne illis occurreret cogitandum. Ecce quantum semper oportet verborū domini recordari, & quæ à concionatoribus audimus, memorię commendare. Sed quia hæc negligimus, fit, vt nemo propriæ mortis memor sit: vtinā autē non etiā horā illā obliuioni tradamus, ita vt ad eā non nos præparemus, cum id nobis per necessariū sit. Quis enim viator, qui si abiturus sit in regionē longinquam, non cogitet de viatico, non disponat domui suæ, vt cū necesse fuerit abire, procedat securus, nec indigeat in via, vt mendicet? Si autē transmigraturus in Indiā, vel aliam remotissimā regionē tāta sollicitudine sibi, domuiq; suæ providere nititur, quantò magis qui ex hac vita mortali transiturus est in aliam perpetuò duraturam, necesse est sibi providere de viatico, quatenus non deficiat in via: domui suæ benè providere, ne cū malè sibi & suis consuluerit, & ipse & tota eius familia pereat, quod irrecuperabile damnū esset. Qui enim sibi in hoc seculo non prouiderit, in futuro non inueniet qui sibi ferat auxilium. Quod profectò fatuis virginibus contigit, quæ quia de sola virginitate gloriabantur, & à bonis alijs cessauerunt operibus, exclusæ sunt à regno cœlorum: prudentes verò, quæ cū lampadibus castitatis, oleum bonorū operum habuerunt, cum in regnum æternum intrauerunt. Quod nobis concedat dominus noster Iesus Christus, cui cum patre, & spiritu sancto est honor, gloria, & imperium per omnia secula

la seculorum. Amen.

¶ Tractatus 280. in euangelium beati
Luca ex cap. 24.

ET ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emaus: & ipsi loquebantur ad inuicem de iis omnibus, quæ acciderant. Et factum est dum fabularentur, & secum quærerent: & ipse Iesus appropinquans ibat cum illis: oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos, Qui sunt hi sermões, quos conferitis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens vnus, cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerunt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere & sermone corā Deo & omni populo, & quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes, & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: & nunc super hæc omnia tertia dies est hodie, quid hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos, O stulti, & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt propheta. Nōne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriā suam? Et incipiens a Moysē, & omnibus propheta-

Memorā
da nobis
nouissi-
ma.

Viaticū
nobis
quæren-
dum.

Bona o-
pera ne-
cessaria.

Ca-
cū
sua
Re-
cto-
sti.

prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant. Et appropinquauerunt castello, quod ibant, & ipse se finxit longius ire. & coegerunt illum dicentes, *Mane nobiscum domine, quoniam ad uesperas cecidit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est dum discumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit: & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ab oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in uia, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem, & inuenerunt congregatos undecim, & eos, qui cum illis erant, dicentes, Quod surrexit dominus uere, & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quae gesta erant in uia, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.*

Catholice ecclesiae basis Resurrectio Christi.

Resurrectio domini basis est catholicae & orthodoxae fidei. Quam ob rem in primo Niceno concilio articulo resurrectionis additum est, secundum scripturas. Quod prius beatus apostolus Paulus 1. Cor. 15. addiderat, dicens, Et quia surrexit secundum scripturas. Praeterea beatus apostolus articulo passionis etiam hoc apposuit uerbum ibidem dicens, Tradidi enim uobis in primis quod & accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas, & quia sepultus est, & quia surrexit tertia die secundum scripturas. Deinde plures inducit testes, quibus dominus uisus est post suam gloriosam resurrectionem. Hoc ideo existimo uerbum additum in sacro concilio Niceno arti-

culo resurrectionis, quoniam (ut diximus) resurrectio domini confirmatio catholicae fidei fuit: resurgente enim domino omnia opera eius resurrexerunt. Quae utilitas (ait David ps. 29. nomine saluatoris) in sanguine meo, dum descendendo in corruptionem? hoc est, Nisi rediuuus surrexero, quid profuit totum meum effudisse sanguinem? Si enim descendero in corruptionem, quomodo ad gentes perueniet salus, quam operatus sum? Resurrexit in fide credentium resurgente domino eius incarnatio: namque tunc uere Deum carnem suscepisse crediderunt discipuli, credidit & mundus. Cum enim illum Thomas uidisset, qui plus ceteris dubitauit, ait, Dominus meus, & Deus meus. Eius gloriosa natiuitas, matris perennis integritas, miracula, doctrina, fructus benedictissimae passionis eius, spes resurrectionis nostrae, futurae gloriae pignus, omnia resurgente domino reuixerunt, cum illo. Verum enim uero quam sepulta essent omnia, hodierna sancti euangelij lectio satis ostendit, cum iam discipuli amissa diuinitatis fide spem etiam resurrectionis eius tanquam sepultam haberent. Propterea mulieribus non credebatur: & Petrus, qui confessus eius diuinitatem fuerat dicens, Tu es Christus filius Dei uiui: perueniens ad monumentum, nec corpus inueniens *abijt secum miras quod factum fuerat.* Accidit etiam, ut hi duo discipuli euntes in Emaus illum prophetam tantummodo dicerent, & quaedam debilia spei uerba. Nos (inquiunt) *seruabamus*

Resurrectio domini, confirmatio catholicae fidei

Sepulta fuissent omnia opera et resurrisisset.

bamus quid ipse redempturus esset Israel. Nihil aliud iam dicere valeo admiratus tam sopitam resurrectionis spem, quàm illud quod beatus Leo papa dixit in quodam resurrectionis domini sermone, Gratiarum Deo, & sanctorum patrum necessariorum tarditati. Dubitatum est ab illis, ne dubitaretur à nobis. Impletum est illud Isai. c. 28. Qui crediderit, non festinet. Re vera nãque non festinanter crediderunt apostoli: & si illud perfecte secundum septuaginta interpretes intelligam, Non confundetur. Qui crediderit in illum, non confundetur. Qui enim confunditur, erubescit, & vultus eius rubescit more eorũ qui viam aliquam festinanter præcurrunt. Sed si literam sonantem accipiamus, non festinanter beati apostoli & discipuli domini crediderunt in illum, postquam à prima in passione eius fide defecerunt. Absit autem vt aliquis leuis sensus inde arbitretur sanctos patres vel in negatione (vt Petrus) vel in defectu a fide (vt fuere omnes, deipara virgine excepta) hæreticos esse existimandos: quoniam quidem postquam illis dominus apparuit, crediderunt, neque agnitæ luci restiterunt. Magnum etiã subsidium fidei nostræ attulerunt, dum sic tardè crediderunt. Viderunt siquidẽ illum, clauorum etiam & lanceæ foramina perspexerunt, manducauerunt cum illo semel, bis, terque. Primò in die resurrectionis, quando illi obtulerunt partem piscis assi & fauum mellis. Secundò cum illis in littore dixit, Venite,

prandete. Tertio quando iam ascensurus in cœlum conuescens præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent. Et in multis argumentis apparuit eis per dies quadraginta. Cui cum patre, & spiritu sancto est honor, gloria, & imperiũ per omnia secula seculorum. Amen.

¶ *Tractatus 281. in euangelium beati*

Lucæ ex cap. 24.

AT iam nunc ad ipsam euangelicãlectionem accedamus. *Duo ex discipulis eius ibant ipsa die*, hoc est ipsa die vna, vel vnica post sabbatum, quæ est dominica resurrectionis domini. Ipsa enĩ die, in qua etiam angeli mulieribus resurrectionem dominicam nuntiauerunt, illæ vero apostolis & discipulis: *ipsa inquam die duo ex discipulis eius Cleophas scilicet & Amon, ibant.* fortè quia aliquis eorum castello illo erat ortus, vel ibi domum, vel possessiones habebat. Distabat castellum illud ab Ierusalem stadijs sexaginta. Mensura horum stadiorum secundum Iudæorum computationem non satis ostenditur. Nonnulli tamen interpretes hic per sexdecim stadia faciunt vnam leucam vulgare: & sic ferme distaret Emaus ab Hierosolymis leucas quatuor: quod non est verũ. Castellum nos vidimus cum iam appropinquarem Hierosolymam, versus Aquilonem. Cum autem quereremus quot milliaria distaret à ciuitate? responsum est nobis, septem. Septem autem milliaria conficiunt duas tantummodò leucas, superestque milliare vnũ.

Itaq;

Non festi
nãter cre
dẽdam.

Tarditas
credẽtũ
discipu
lorũ, sic
stra con
firmatio.

Emaus
Castellũ

Itaque distat castellum ab Hierosoly-
 mis per duas leucas & milliare vnum;
 quantumque conijcere valui, illa vide-
 batur distantia, non autē quatuor leuca-
 rum fermē, prout dicunt expositores.
 Fateri quidem necesse est stadijs sexa-
 ginta distare Emaus à ciuitate Ierusalē,
 cum sic scribatur à sancto euangelista:
 sed illi in numero leucarum falluntur,
 ex sexdecim stadijs leucam statuentes,
 cum in leuca quatuor & viginti stadia
 esse constet. Sed distantiam loci omis-
 sam faciamus, & discipulos confabulan-
 tes consideremus. *Et ipsi loquebantur ad
 inuicem de ijs omnibus quae acciderāt.* Op-
 timum est de rebus pijs & vtilibus sem-
 per sermones conferere, corrumpunt
 namq; bonos mores colloquia praua.
 Cum enim confabularentur adinuicē,
 & secum varia quærerēt, passionē dñi
 in mentem reuocabant, & de illa sermo
 illis erat, quārente vno ab altero quid
 vidisset, an interfuisset captioni, an illū
 vidisset in domo Pilati, an quando ba-
 iulabat crucem, an in ipsa pendentem,
 an morientem, an solem obscuratum,
 an terrae motum. Haec, & plura his si-
 milia adinuicē conferebāt. Videamus
 & nos in his discipulis tanquā in mūdi
 speculo, nimia diffidentia: iam quasi
 de Christo actum esset, sic loquebātur,
 sic ad propria reuertebantur. De passio-
 ne quidem illis erat sermo, ceterum de
 resurrectione verbū nullum. Talis est
 mundus, Vt morte omnia finiantur.
 Tristitia tantūmodo affecti per aliquot
 dies loquuntur de mortuo patre, matre,

vel patrono. Dum autē loquuntur ad-
 inuicē, quāuis in resurrectionis spe frigi-
 di, quia tamen pio affectu passionē dñi
 recolebant, ipse pientissimus Iesus ap-
 propinquans ibat cū illis. Dixerat siqui-
 dem ille, Vbi fuerint duo, vel tres in no-
 mine meo congregati, ibi sum in me-
 dio eorum. *Matt. 18.* Si solertes igitur
 fuerimus in dñica passione meditanda,
 & de gestis eius adinuicē conferendo,
 proculdubio ipse dñs dignabitur in me-
 dio cordis nostri, vel inter nos adesse.
*Oculi autem eorum tenebantur, ne eum ag-
 noscerent.* Talem se exhibuit in corpore
 (inquit beatus Gregorius) qualis apud
 illos erat in mente. Amabant illi quip-
 pe, & dubitabant: amantibus apparet,
 dubitantibus praesentiam suam celat.
 Talem se nobis dñs ostendit, quali intē-
 tione gradimur. Quare ne conqueraris
 ô homo si postulata tibi non dentur à
 dño, nec dicas, Tot sacrificia obtuli, tot
 sanctorū basilicas visitaui. Pro comper-
 to habeas talem se dñm tibi ostendere
 foris, qualem tu illū gestas intus in cor-
 de. Cum enim vel errata, vel tibi noci-
 tura postulas, vel vanū quæris finem, si
 quod postulas tibi concedatur, quid in-
 iuste quereris, cum, vt iustus sis, & salu-
 tem consequaris aeternam, tibi consu-
 lat ipse Deus? In alia tibi effigie appa-
 ret, sed vt consoletur, sed vt tandem se
 tibi reuelet. Cum autem dñs illis se iun-
 xisset, interrogauit, *Qui sunt hi sermo-
 nes, quos confertis adinuicem ambulantes,
 & estis tristes?* Nouerat dñs sermones,
 quos audierat, nouerat & corda loque-
 tium:

Medius
 est Chri-
 stus con-
 gregatis
 in nomi-
 ne eius,

Quare
 Deo po-
 stulata
 nō semp
 nobis e-
 largiatur

Stadiorū
 alia expo-
 sitio.

aus
 illa:

tium: pientissimus tamen, vt tandem consoletur, ab ore eorū vult audire quæ nouerat, & quæ passus fuerat. Vtique et si dominus corda & opera nostra nouit, vult tamen vt nos, si peccata sunt, ore illa confessario fateamur: si postulationes sunt, similiter Deo pandamus. Os meum (inquit David) aperui, & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam. Et alibi, Cum inuocare exaudivit me Deus iustitiæ meæ: in tribulatione dilatasti mihi. Ideò toties repetitur in psalmis, Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Cum autem Cleophas suspicaretur nihil nosse dominū eorum, quæ loquebantur, dixit, *Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa his diebus?* Tanquam si diceret, A seculo non est auditū, quod quisquam delinquens tantis supul cruciatib⁹ afficeretur, lacefferetur iniurijs, morteq⁹, adeo turpissima dānaretur. Quod vinum myrrhatum fuit datum latronibus, illi tulle mixtum propinarunt: cum sitiret non illi guttula aquæ est portēta, sed spongia aceto plena eius ori est admota. *Quibus ille dixit, Quæ?* Ac si diceret, *Quæ sūt ista?* Non equidē obliuisceris domine, qui ista perpeffus es, quæ sint: sed vt eorum corda succendas, & locustibi detur quis sis ostendi. *Quæ?* interrogas. Nobis nihilomin⁹ exemplū præbes omnia, quæ transeūt, & habent finem suum, posse sufferri: ea vero quæ æterna sunt, si bona, nullo valere exprimi sermone: similiter si

malā. Quis enim verò gloriam beatorum, & pœnas dānatorum poterit explicare? Vtiq; nemo mortalium. At igitur nostros reformem⁹, & quicquid in hoc seculo patimur, patienter toleremus: finem enim verò accipient labores nostri, & præsentēs ærumnæ. Sine fine verò letabimur cum domino in æterna gloria, regnum enim Christi non habet finem, sed permanet in seculum seculi. Breue igitur, & momentaneum tribulationis nostræ supremum gloriæ pondus operatur in nobis gratia domini nostri Iesu Christi, cui cum patre, & spiritu sancto est honor, gloria, & imperiū per omnia secula seculorum. Amē.

Tractatus 282. in euangelium beati Lucae ex cap. 24.

ET dixerūt de Iesu Nazareno, qui fuit vir potens in opere & sermone corā Deo & omni populo, & quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse redempturus esset Israel Iesus Nazareus (si quando eum audisti) est de quo loquimur. *Qui fuit.* O Cleopha, qui fuit, dicis? immò qui est, qui nunquam desijt esse Deus, licet mortuus fuerit homo, quem suscepit: quoniam nec ab anima separata fuit vnquam diuinitas, nec à corpore. Vnde & angeli dixerunt mulieribus, Venite, & videte locum, vbi positus erat dominus. Non illum dominum vocarent, nisi in sepulchro corpus diuinitati esset coniunctum. At

Æterna
sive ea
bona sive
mala, ver-
bis expli-
cari satis
non pos-
sunt.

Nec ab
anima
nec a cor-
pore fuit
vnquam
separata
diuinitas
Christi.

Cleo-

Ut ore
confiteamur pec-
cata vult
Deus.

In p-
stat-
serm-
Chr-

Pha-
& se-
pseu-
prop-
te.

Cleophas resurrectionis eius in memoriam defunctis illum annumerat dicens, *Qui fuit vir propheta.* Namque si Deum crederet, non diceret, Qui fuit, sed, Qui semper est. Secundum illud beati apostoli Pauli ad Heb. 13. Christus Iesus heri, & hodie ipse, & in secula. *Vir propheta, potens in opere & sermone.* Opere inaudita edidit miracula; nullus illi est oblatu agrotus quem non sanaret, leprosus verbo tantum mundabat, surdos fecit audire, & mutos loqui, demonibus verbo imperabat, mortuos etiam suscitabat, quateiduanum iam in sepulchro foetentem Lazarum ad vitam reuocauit: verbo corda penetrabat, & innumerabiles populos à vitijs sanabat, errantesque ad Deum reuocabat. Erat enim docens sicut potestatem habens, non autem sicut scribae & pharisaei: in potestate profecto erat sermo eius. Cuius virtutes coram Deo & omni populo refulcebant: nihil in illo obscurum, nihil subdolum, omnia candida, lucida, & splendentia opera eius coram Deo, & omni populo. Fuere namque pseudo prophetae coram populo, sed non coram Deo. Pharisaei & scribae virtutem ostentabant coram populo, sed coram Deo intus pleni erant rapina, & hypocrisis. Sic enim dominus illos arguens dixit similes sepulchris dealbatis, quae exterius speciosa videntur, intus autem plena sunt spurcitia & ossibus mortuorum. *Et quomodo locum tradiderunt summi sacerdotes, & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum.* Veruntan-

men non ausi sunt dicere, iniuste, vel ex inuidia & odio, sed tantummodo damnationem narrat Cleophas mortis, & crucifixionem, timens forte, ne ipse qui haec ab eis quaerebat, esset ex principum seruis vel cohorte, & ob id illos accusaret: vel forte ex virtute, ne maledixisse videretur principibus sacerdotum. Scriptum est enim in lege, Principem populi tui non maledices. Exod. 22. Quod & beatus Paulus Act. 23. obseruauit. Cum enim Ananias summus sacerdos praeciperet os Pauli percuti, & Paulus dixisset, Percutiet te Deus paries dealbate. & tu sedens iudicas me secundum legem, & contra legem iubes me percuti? qui astabant dixerunt, summi sacerdotem Dei maledicis? Dixit autem Paulus, Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum: scriptum est enim, Principem populi tui non maledices. *Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel.* O debile hominum iudicium. Isti erant discipuli domini, & sperabant temporale regnum, dominumque, Iudaeos à potestate Romanorum liberaturum, ipsumque, regnaturum regum huius seculi more, & omnes suos possessionibus, auro, & argento ditaturum. O carnale & mundanae expectationes, quae fecit Matt. 20. duos praecipuos fratres Iacobum & Ioannem dexteram & sinistram in regno temporali postulare: fecit & decem discipulos indignari de duobus illis fratribus. Haec dominandi auiditas, & possidendi cupiditas totum disturbat orbem, haec frangere fecit horum discipulorum fidem,

Decepti
Israelitae
putantes
Christum
futurum
potentem
regem in
hoc seculo.

ita vt non iam ausi sint dicere, Nos speramus quod ipse redempturus sit Israel. Dixit hoc profecto Dauid, Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius. Dixit & Daniel, Et regnum eius alteri non tradetur. Quod & angelus Gabriel sacratissimæ virgini nuntiavit dicens, Et regni eius non erit finis. Regnum tuum (inquit Dauid) regnum omnium seculorum, & dominatio tua à generatione in generatione. *Nos sperabamus.* Et nunc ô Cleopha iâ non speratis? Vana spes seculi, quæ omnes decipit, omnes fallit, & nemo cauet. Si enim mundus haberet linguâ, vtique clamaret, Ego neminem fallo, immò fallaciam, & falsitatem meam omnibus annuntio: vos estis ô homines qui speratis diuturnam vitam, cû alios atque alios quotidie mori videatis. Sepulchra regum & diuitem clamât ne mihi credatis, quoniam fecerunt patres & auos vestros, & dormierunt somnû suû, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. Ego iuuenes & iuenculas speciosas sæpè sub fabulo cõdo, ego mercatores per mare, per terras q; diuitias cõquirentes nunc in manus piratarû trado, nûc naufragio perimo. Ego fidem seruavi nemini, neque inanem longæ vitæ spè: sed mentitus sum magno Alexandro, Iulio Cæsari, illi veneno porrecto, alteri pugionibus cõfossò. Quid ergo delicias, meas quaritis, quæ amariore sunt felle & absinthio, transeuntq; velut vmbra, inconstantes sunt, & nunquâ permanent: imò secû

asportât cruciatus innumerabiles, corporum infirmitates, virium extenuationem, & postremo ipsam mortè. Oûtinam mundi fallaciam & falsitatè, quæ nobis quotidie ostendit, aliquando agnoscamus: neque speremus in ijs, quæ proponit exemplo in aiorum nostrorû fugienda, sed speremus in Christo, dicentes cum Dauid, In te domine speraui, non confundar in æternum. Qui enim in illo sperat, non confundetur in æternum gratia eius, cui cum patre & spiritu sancto est honor, gloria, & imperiû per omnia secula seculorû. Amen.

Tractatus, 283. in euangelium beati

Lucæ ex cap. 24.

Et nunc super hæc omnia tertia dies est hodie, quod hæc facta sunt. Sed & mulieres quadam ex nostris terruerunt nos, quæ antelucem fuerunt ad monumentum & non inuenit corpore eius venerunt dicentes, se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenerunt. Plena sunt diffidentia omnia verba hæc, benè tamen recordabantur dixisse dominum se tertia die resurrecturû, sed iam meridie diei illius transacto solum recordabantur diei tertiæ. Nam si verana resurrectionis domini haberent fidem, & spem, non recederent ab Ierusalem. Etenim vbi primû illum in fractione panis agnouerunt (vt infra dicitur) eadem hora reuersi sunt in Ierusalem. Non tamen quem peregrinum

Mundi
fraudes
non ag-
noscim⁹

Mundus
fallax te-
chnasfu-
as nobis
obocu-
los ponit

1109 01
1109 01
1109 01
1109 01

1109 01
1109 01
1109 01
1109 01

Diffiden-
tes disci-
puli de
Christi
resurre-
ctione.

grinum existimabant, certiorē de die tertia reddiderunt. Poterant siquidem dicere, Ipse autem dixit se resurrecturum die tertia, quæ hodie est. Sed tantum modò, *Et nunc super hæc omnia tertia dies est hodie quod hæc facta sunt.* Veruntamen mulierum testimonium ad dederunt, & quemadmodum quidam discipuli (videlicet Petrus & Ioannes) non inuenissent corpus in monumento: cæterum de resurrectione verbum nullum. Propterea fidei, & spei tantum tribuitur meriti, quoniam mentē quietant, & securam reddunt de ijs, quæ erenda proponuntur, & spem firmam adipiscendi beatitudinem in anima generant. Quam ob rem beatus apostolus Paulus ad Heb. 10. spem anchoram appellat. Quemadmodum enim anchora firmam tenet nauem, ne à procella venti submergatur, sic spes animam redditurā. Ait namque, Volens Deus ostēdere pollicitationes hæredib⁹ immobilitatē cōsiliij sui interposuit iurādū: vt per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deū, fortissimum solatiū habeamus, qui confugimus ad tenendā propositam spem, quā sicut anchoram habemus animæ tutā, ac firmam, & incedentē vsq; ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiit Iesus secundū ordinē Melchisedec pontifex factus in æternum. Et de Abraham idē apostolus ad Ro. 4. ait, Cōtra spem in spem credidit, vt fieret pater multarū gentium secundū quod dictum est ei, Sic erit semen tuū sicut

stellæ cœli, & arena maris. Si enim discipuli domini firmam haberent spem, non vtique sic nutantia corda gestarēt. Omnia in illis hēsitationibus plena sūt. Nunc de die tertia dubitant, nunc de testimonio mulierum: tantūm illis firmum est corpus non esse in sepulchro in quo positum fuerat. Nos igitur fidē nostram teneamus firmam, & indeficientem, & spei anchoram in huius seculi mare fortissimam iactemus, & cū beato apostolo Paulo ad Ro. 4. confiteamur dicentes, Christus dominus traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram. Et. 1. Cor. 15. Nunc autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientiū, quoniā quidem per hominē mors, & per hominē resurrectio mortuorum: & sicut in Adam oēs moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabūtur, vnusquisque autē in suo ordine: primitiæ Christus, deinde ij qui sunt Christi, qui in aduentum eius crediderunt, deinde finis. Et David de firmitate spei loquens dicit, Quoniam tu domine singularitet in spe constituisti me. Sperate (inquit alibi) in eo omnis congregatio populi, effundite corā illo corda vestra: Deus adiutor noster in æternum. Sunt etiam aliqui Christiani, qui spem quandam conceperunt, non illam vtique, quæ animam securam reddit, sed quæ comparanda est per excessum desperationi, quæ est per defectum. Primi horū sunt heretici, qui nullis operibus suffulti, se in altum extollentes,

Fidei &
Spei magna
vis.

Spes firmat
nos red-
dit.

Spes quorundam mala & falsa, potius desperationi comparanda,

dom se saluari mentiuntur, ad ima inferni descendunt. Sunt alij Christiani, quorū Deus venter est, qui terrena sapiunt, & non tantū dicunt se posse saluari peccantes, sed & hoc sæpe iurant, adducentes illud, quod sup. dominus dixit cum à pharisæis & scribis argueretur quòd cum publicanis & peccatoribus recumberet, Non veni vocare iustos, sed peccatores: Sed perlegenda est integra dñi sententia. s. ad pœnitentiã.

Quoniã alibi dixit, Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Vera spes hominẽ saluari firmiter tenet ex meritis & gratia, non ex arrogantia sine meritis, & gratia, nec ex desperatione: quemadmodũ beatus apostol⁹ Paulus dicit Eph. 4. de quibusdam, qui desperantes semet ipsos tradiderunt impudicitia in operationẽ immunditiã, omnes in auaritiã. Inter hanc desperationẽ & illam, de qua supra locuti sumus, arrogantia eorum, qui sine meritis & gratia se dicunt saluandos, beata spes graditur, non præsumens, neque desperãs: sed cum Dauid cantans, Quoniã tu es domine spes mea, altissimum posuisti refugium tuum. Et iterum, Scapulis suis obumbrabit tibi, & sub pennis eius sperabis. Quis enim non speret sub pennis eius, non quidem plumis colorum varietate distinctis, sed sub pœnis in cruce patientis, & morientis, sub pœnis resurgentis, & mirabili gressu in virtute sua ascendentis? Exaltare domine in virtute tua: cantabimus, & psallemus virtutes tuas. Hoc nos do-

mine fac sentire, & firmam spei anchoram semper tenere, qua in te semper sperantes tandem gratia tua, & meritis, & nostrã bonã voluntatis operationibus tibi præsentemur in gloria: in qua cum patre, & spiritu sancto est tibi honor, laus, & imperium per omnia secula seculorum. Amen.

Tractatus. 284. in euangelium beati

Luca ex cap. vigesimo

quarto.

ET ipse dixit ad eos, O stulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti sunt propheta: Nonne hac oportuit pati Christum, & ita intrare in gloria suã? Et incipiens à Moysse & omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quæ de ipso erant. Tantam sensus obtusionem, & mentis alienationem ab ijs, quæ audierant, dominus in his discipulis cernens, illos meritò stultos, & corde tardos dicit. Videbantur namque stupidam habere mentem, & obliuioni tradidisse quæcunque audierant à domino, ad credendum quæ propheta-ta fuerant à seculo de gloriosa resurrectione eius & passione. Et miseratus eorum incipiens à Moysse, & omnibus prophetis interpretabatur illis scripturas, quæ de ipso erant: & quemadmodum oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam. Incipiens à Moysse, hoc est à scriptura, quæ per Moysen conscripta est. Nempe illis in memoriam adduxit quemadmodum Heua fabricata est ex latere Adæ: quòd typum surgentis eccle-

eccle-

Spes vera, eaque bona & infallibilis.

Scriptu-
rarum &
prophe-
tarum de
Christo
interpre-
tationes
plures.

ecclesie à latere Christi in cruce dor-
mientistenuit. Sic enim dixit David
in persona domini, Ego dormui, & so-
poratus sum, & resurrexi: quoniam domi-
nus suscepit me. Nonne per mare Ru-
brum ingressus est populus, & per la-
bores deserti in promissionis terram?
Agnus nonne immolatus est ante egres-
sum ab Ægypto, cuius sanguine fide-
lium postes consecrantur? Agnus iste
in diuina mente occisus est ab origine
mundi: quoniam quicunq; saluati sunt,
in virtute sanguinis eius saluantur. Quo-
modo ergo aperiretur regnum celo-
rum sanctis patribus existentibus in lim-
bo, & omnibus post mortem eius sal-
uandis, nisi ipse agnus paschalis, qui in
Pascha immolatus est, immolaretur in
cruce? Nonne omnia mirabilia quæ
Moyse fecit (sive mare Rubrum diui-
dens, ut populus transiret: sive coram
Pharaone, sive in ipso deserto, & percus-
sione petreæ, ex qua largissimæ manau-
erunt aquæ) virga, quam manu gesta-
bat, operatus est? Similiter Christus
cruce sua populum suum suffocatis
peccatis per mare duxit seculi, de le-
chyrographo peccatorum. Et quem-
admodum de petra fluxit aqua vera
naturalis, sic de latere Christi post san-
guinis fluxum etiam aqua vera ma-
nauit. Et veluti quicumque aspiciebat
serpentem illum æneum, quem Moy-
ses erexit in deserto quando populus
percussus à serpentibus moriebatur,
saluus à moribus serpentis fiebat: sic
quicumque à dæmone mortifero pec-

caro percutitur, per crucem Christi sa-
natur. Nonne dum Abraham filium
immolandum componit super struem
lignorum, remanente Isaac viuo im-
molatur aries? Sic semper viuente di-
uinitate, quæ mori non potest, immo-
lata est caro Christi. Nonne Ionas pro-
pheta postquam in ventre Cæti tribus
diebus, & tribus noctibus permansit,
die tertia viuus in litus à ceto pisce
proiectus est? Sic Christum tribus die-
bus, & tribus noctibus existentem in la-
pideo monumento, die tertia resurge-
re oportuit. Nonne Zacharias ait c. 9. Tu quoque in sanguine testamenti tui
eduxisti vinctos tuos de lacu, in quo
non est aqua? Hoc de Christo prophe-
tatum est, qui sanctos patres resurgen-
do educturus erat de lacu limbi. Non-
ne Samson in leonis ore, quem occide-
rat, fatum Mellis inuenit? Sic occiso
diabolo, morte, & peccato ferissimis
leonibus, resurrectio debebatur melle
dulcior Christo victori. Ipse etiam
Samson portas Gazæ humeris portas
egressus est de carcere, in quo tenebatur:
sic Christus confringens portas mortis,
egressus est gloriosus de sepulchro. Da-
uid etiã sepe in psalmis resurrectionem
Christi prædixit dicens ps. 3. Ego dormi-
ui, & soporatus sum, & exurrexi, quoniam
dñs suscepit me. Et alibi Propter hoc læ-
tatum est cor meum, & exultauit lingua
mea, insuper & caro mea requiescet in
spe: Quoniam non dereliques animam meam
in inferno, nec dabis sanctum tuum vi-
dere corruptionem. Et alibi, Nunquid

De resur-
rectione
Christi
multæ p-
phetiæ.

quid dormit, nō adiciet, vt resurgat? Et alibi: Resurrexi, & adhuc sum tecum. Et ps. 40. Tu autem domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis. Et ps. 117. in quo passionem, & resurrectionem domini prophetauit, inquit, Dextera domini fecit virtutem, dextera domini exaltauit me, dextera domini fecit virtutem. Non moriar, sed viuam, & narrabo opera domini. Hæc dies, quam fecit dominus: exultemus, & lætemur in ea. Et ps. 128. Tu cognouisti sessionem meam, & resurrectionem meam. His & alijs testimonijs dominus cordi tarditatem horum discipulorum calefecit. Cæterum tanta erat obtusitas sensus eorum, vt nec sic edocti resurrectionis veritatem agnoscerent: falsi tamen sunt postea his auditis cor suum inflammatum fuisse. Cū autem appropinquarent castello, dominus valedicens illis simulauit se longè iter facere. At illi rogauerunt eū, Mane nobiscum domine, quoniam ad uesperas cit, & inclinata est iam dies. Et alijs verbis coegerunt illum. Cumq; ingressus sederet, panem illis tribuit (vt ait beatus Augustinus libr. 3. de consensu euangelistarum cap. 25.) consecratum & in corpus suum transubstantiatum. Duas particulas panis facile potuit dominus accipere, & illis porrigere dicens, Hoc est corpus meū. Et sic dum acceperunt panem, cognouerunt eū. Vtique dignè participantibus corpus domini multa reuelantur, multa que gustantur: multa etiam cognoscun-

Panem
transub
stantiatū
in corp⁹
suum por
rexit chri
stus disci
pulis etiā
post re
surrectiō
nem.

tur, quæ antea latebant, ad salutem spectantia. Ille autem cum cognitus esset ab eis, euauit ab oculis eorum: & ipsi adinuicem magna lætitia affecti dicebant, *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur nobis in via, & aperiret nobis scripturas? Et nulla facta mora reuersi sunt Hierosolymam, & inuenerunt congregatos undecim dicentes, Quia surrexit dominus verè, & apparuit Simoni. Et ipsi narrauerunt quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.* Cognoscemus eum profectò & nos, si in fractione panis perseuerauerimus gratia eius: cui cum patre, & spiritu sancto est honor, gloria, & imperium per omnia secula seculorum. Amen.

¶ *Tractatus. 285. in euangelium beati Luca ex cap. vigesimo quarto.*

NVnc autem aliqua consideranda sunt circa hanc domini apparitionem, quæ nimis fuit festiua, in qua dominus per hanc distantiam septem miliarium voluit confabulari cum his duobus discipulis, & intrare cum illis hospitium, & sedere ad mensam, & illos communicare. Quicumque enim vult dominum suscipere hospitio, & per viam huius vitæ illum habere comitè, oportet de illo loquatur, illū desideret, eius meminerit sæpius benedictissimæ passionis. Ad hoc autem consequendum cum bonis, & benè moratis, si iue-

Conuer-
fatio bo-
norū ma-
xime pro-
deit.

Ad mala
pronio-
res sum?

iuuenis est, comitetur: si vir, id ipsum fa-
ciat: & si senex, adhuc idem. Si aliquis
horum duorū discipulorum iter faceret
cum aliquo alio ciue Hierosolymitano
loqueretur de vinearū fructibus: & tertē
segetibus: vel forsā quod peius, de alio-
rum moribus & vita, prout solent secu-
li homines confabulari: similes sunt hi
suis, qui licet hortū rosīs & violis ple-
num pertrāseāt, demisso rostro fugiūt:
si autē repererint sterquiliniū, vel cenū,
ibi volutantur. Sic re vera homines se-
culi huius etiā si multas virtutes alicuius
nouerint, transeūt, & vultum auer-
tunt: cum autē aliquod peccatū illius sci-
uerint, de illo obloquūtur, & murmu-
rant. Multū quidē profuit Cleophæ, &
Amoni solos se adinuicē associari, nec
solum associari, sed etiā de passione dñi
inter ambulandū habere sermonem: ta-
libus enim apparet, & se iungit dñs, &
ad domini præsentiam calefit cor, & ac-
cenditur velut fornax cū ignitis fuerit
plena carbonibus. Huiuscemodi sic ac-
censi dicunt domino, *Mane nobiscum
domine, quoniam ad uesperascit, & in-
clinata est iam dies.* Non enim
proderat discipulis dominum habere
socium in via, neque ab illo audire ex-
scripturis, *quoniam oportuit pati Chri-
stum, & ita intrare in gloriam suam,* nisi
cum ipsis ad mēsam sederet, & illis por-
rigeret corpus suū. Oportet Christum
in cordis nostri domum recipere, sum-
misq; precibus instanter ab eo efflagita-
re, vt maneat nobiscū, quoniam inclinata
est iam dies. Certē dies vitæ huius secu-

li inclinata est, festinant nāq; dies nostri,
& à prima die natiuitatis nostræ incli-
nantur, & extenuantur ad eō, vt beatus
Iob dixerit, *Dies mei velocius transie-
runt, quā à texere tela succiditur.* Mē-
mento mei Deus, quia ventus est vita
mea. Et Dauid, *Dies mei sicut vmbra
declinauerunt, & ego sicut fœnū arui.*
Clamemus igitur, *Mane nobiscum do-
mine, quoniam inclinata est iam dies, & ad
uesperascit.* Orabat Dauid alibi, *Ne pro-
ijcias me in tempore senectutis: cū defe-
cerit virtus mea, ne derelinquas me.*
Nisi enī dñs habitauerit in nobis, mul-
tis calamitatibus obruemur. Sic alibi
Dauid ait, *Nisi quia dñs erat in nobis,
dicat nūc Israel: nisi quia dominus erat
in nobis: Cum insurgerent homines in
nos, fortē viuos deglutissent nos. Cum
irasceretur furor eorū in nos, forsitan
aqua absorbuisset nos. Torrentē pertrā-
siuit anima nostra, forsitan pertransis-
set anima nostra aquam intolerabili-
lem. Si hominum furor, & ira sic de-
primit eum quem persequitur: quem
dæmon persequitur, quantō magis de-
primeretur, & periclitabitur, nisi domi-
nus fuerit in nobis, & inhabitauerit ani-
mas nostras. Si autem illum orationi-
bus, & bonis operibus coegerimus, vt
hospitetur nobiscum, ita cognoscem⁹
eum in fractione panis: & cum cogno-
uerimus, tēporalia huius vitæ suo loco
collocabimus: & intenti erimus caelesti-
bus. Ecce discipuli isti relicta mensa &
cibo eadem hora reuersi sunt in Ierusa-
lē. Si enim verē cognouerimus dñm,*

Fugiant
nimis ce-
lenter
dies no-
stræ vitæ

per
dies

simil
ad
omni
per
per
per

per
per
per
per
per
per

Deū ve-
rē cog-
noscentes
caduca
huius se-
culi ref-
puunt.

reuerteremur à seculari, & caduca vita in Ierusalē, vbi inueniemus, non iam tantum congregatos vndecim, sed millia milliū assistentiū dño, & clamantium, Resurrexit dñs verè, & sedet à dextris Dei, dignus accipere gloriam, & honorem, & diuinitatē, & benedictionē, virtutem, sapientiā & fortitudinē. Ipsi quidem annūtiabant quæ gesta erāt in via & quomodo cognouerunt eū in fractione panis. Vnaquæq; verò anima cum recipitur in consortiū beatorum, narrat quanta sibi fecerit dñs Iesus in via, quomodo sacramentis ab eo institutis, & euangelica doctrina salutē sit cōsecuta. Et tunc celebrat Pascha perpetuū, laudibus Dei & gratiarū actionibus semper insistens: quod Pascha nūquam habebit finē. Beati qui habitant in domo tua dñe, in secula seculorū laudabunt te. Festinemus ergo ingredi in illā requiem, vbi gaudiū nostrum nemo tollet à nobis. Necessē igitur nobis est nunc, dum peregrinamur à dño, Pascha celebrare ligatum, ne iterū reuertamur ad peccata, quæ semel cōfessi sumus. Multis nempe annis celebramus dominicū Pascha, & corpus eius sumimus: paucis deinde diebus soluti, immò potius dissoluti, & tanti mysterij obliui ad priores culpas reuertimur, & peccata reiteramus. Ligatū verò Pascha tūc celebrabimus, cum verè poenitentes ad priora non fuerimus reuersi peccata. Hoc autē ille consequetur proculdubio, qui sæpe dñico vsus fuerit corpore, & præuia omni hebdomada cō-

Anima
beata
quomo-
do pas-
cha per-
petuū ce-
lebrat.

Ligatum
pascha
quomo-
do a via-
toribus
recte ce-
lebratur.

sessione illum reuerēter susceperit, deprecans & orans cū psalmista, Tu dñe, qui sanas contritos corde, & alligas contritiones eorū, alliga contritionē meā, ne iterum reuertar ad quæ detestatus sum peccata, sed in te consistens alligatus sim semper cruci tuæ: quoniā funes peccatorū circumplexi sunt me. A vinculis charitatis, quibus ligatus sum tecum, nunquā dissoluatur, sed semper ligatus permanēā tecum gratia tua, cui cū patre, & spiritu sancto est honor, gloria, & imperium per omnia secula seculorum. Amen.

*Tractatus. 286. in euangelium beati
Luca ex cap. vigesimo quarto.*

Dum autē hæc loquuntur, stetit Iesus in medio eorū, & dixit eis, Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati vero & conterriti existimabant se spiritum videre. Quando illi discipuli reuersi sunt ab Emaus adhuc ibi erat Thomas: dicit enim beatus Lucas, *Et inuenerunt congregatos vndecim, & quicū eis erant, dicētes, Quia surrexit dominus verè, & apparuit Simoni. Et illi narrauerunt quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.* Beatus autē Thomas auditis tantis testimonijs incredulè adhuc remāsit, & abiit: & sic quādo dñs ianuis clausis intrauit, aberat Thomas, vt refert beatus Ioannes, cuius hæc sunt verba. Thomas autem, qui dicitur Dydimus, non erat cū eis quando venit Iesū. Cū igitur ille abiisset, stetit Iesus in medio eorū, qui etiā in medio latronū pendit in cruce, & qui se mediatorem posuit

posuit inter nos & Deū. Locus etiā ap-
tior erat, vt ab omnibus conspiceretur:
omnia enim extrema vitio non carēt,
ideo dicitur in medio cōsistere virtus.
Proculdubio enim fortitudo cōsistit in-
ter timorē, & audaciam: liberalitas inter
auaritiā & prodigalitatē. Locus igitur
aptior Christo fuit in medio consistere.
Primum dñi verbum, & saluatio fuit,
Pax vobis. Vtiq; & hanc antequā pate-
retur, illis cōmendauit dicēs, Pacē meā
do vobis, pacē relinquo vobis. Hęc pa-
cis virtus, quam etiā hominib⁹ bonę vo-
luntatis angeli in natiuitate dñi pasto-
ribus annūtiauerunt, illa pax est, de qua
beatus apost. Paulus ad Philip. c. 4. ait,
Et pax Dei, quę exuperat omnē sensū,
custodiat corda vestra, & intelligētias
vestras in Christo Iesu. Maximē nāq;
saluādis pax hęc cordis necessaria est,
ne tumultibus seculi voluptatū, diuitia-
rum, & aliarū rerū temporalium cor de-
primatur, & suffocet⁹, inquietetur, nec
sinatur homo secū habere pacē. Cum
autē pacē secū non habuerit, omni vōto
mouebitur, eritq; sic inquietus foris, vt
tumultuatur intus. Quicumq; igitur
vult suā agere salutē, cor primū ab om-
ni tumultu sequestret & quietet: aliās
nulla virtus poterit intus plantari, si cor
pacificū non habuerit. Qui in profluēs
flumē iactat semina, perdit: qui in ma-
ri vult quietē possidere, non potest. Cor
impiorū est quasi mare feruens, quod
quiescere non potest. Existimo autem
hęc pacem, quam angeli cecinerūt, &
quam dñs moriēs cōmendauit, & qua

discipulos à mortuis resurgēs saluauit,
cordis esse pacē. Hęc enim si adsit, om-
nia sunt pacata: hęc si deficit omnia re-
plentur iurgijs, bellis, cupiditatibus, &
iniurijs. Ideò namq; dñs cor hominis
formauit inferius strictū nimis & obtu-
sum, superius largum, & duas habens
fistulas ad suscipiendas superiores influē-
tias. Quòd si dicās etiā hanc habere
formā animalium ceterorum corda: egre-
giè respondetur quòd cū homo cor suū
cernere non possit, ideò dñs eandē prę-
stitit figuram reliquis animalibus, vt co-
gnosceret ex cordibus brutorū figuram
cordis sui: & ad inferiora tenue, & ob-
tusum haberet cor, ne terrenis occupa-
tū amitteret celestia: superius autē latū,
vt cum Dauid diceret, Et ambulabā in
latitudine, quia mādāta tua exquisiui.
Et in eodē psalmo. Viā mandatorum
tuorū cucurri cum dilatasti cor meū.
Superioribus autē apertum cor, & latū
si pacem Dei in se habet, non solum ip-
sum letitia & pace gaudet, sed etiā cor-
pus à prauis motibus sedatur, dicente
ps. 83. eodē propheta, Cor meum, & ca-
ro mea exultauerunt in Deū viuū. Cū
autem dixisset, *Pax vobis*, addidit, *Ego
sum nolite timere.* Vbi sum ego, pro-
cul sit omnis timor. Dñs illuminatio
mea, & salus mea: quem timebo? Do-
minus protector vitę meę. à quo trepi-
dabo? Nihilominus tāta inerat cordib⁹
apostolorū perturbatio, & de morte do-
mini trepidatio, vt nulla tenus possent
illum credere viuū. Credebat qui-
dem Petrus, credebant & duo discipuli

Cordis
pax tran-
quillared-
dit omnia.

Pacem
precat
crebro
Christus.

Cordis
pax saluā-
dis neces-
saria.

Sine pa-
ce virtu-
tes plan-
tari non
posse.

reuerſi ab Emaus: nihilominus tamen
cōturbati, & cōterriti exiſtimabant ſe ſpiri-
tum videre. Memorāda nimis fuit tardi-
 tas diſcipulorū in credēda reſurreſtione
 dñi, ſecreto verū tamen Dei cōſilio fa-
 ctū ad confundendū Porphyriū, & ſe-
 quaces ei⁹, qui imponūt beatis apoſtoliſ
 citò credidiſſe. Viſis quidē mirabilibus
 crediderūt, ſed reſurgens dñs in multis
 argumētis oſtēſus eſt illis, per dies qua-
 draginta apparēſ eis, & loquēs de reg-
 no Dei. Non abſte exiſtimādū eſt huius
 ſeculi homines ita rebus ſpiritualib⁹ ex-
 terreri, & illis ad tantā celiſtudinē, quā-
 tam vere in ſe habēt, non poſſe cōſcen-
 dere: vt multi hac de cauſa retrahātur
 à religionis ingreſſū, & a ieiunijs, & ora-
 tionibus, & eleemoſyniſ tribuēdis. Illā
 ſolā dixit dñs viduam pauperū labenē
 de Deo fuiſſe conſiſam, quæ totū illius
 diei victū proiecit in gazophylacium:
 ceteri ex abūdātia, illa ex penuria. Atq;
 ideò diuites non largas effundere elec-
 moſynas opinor, quia timent, ne forte
 deficiāt ſibi neceſſaria, vel quia nimio
 carū amore detinētur: quod eſt non ha-
 bere cor pacatū, paciſq; & tranquillita-
 tiſ plenū. Quibus ſatis reſpōdere poſſe-
 muſ ex ſcriptura duplicatā fuiſſe Iob
 ſubſtantiā, eò quòd patienter tolerauit
 ei⁹ ſdē totius ſubſtantiæ amiſſionē: quātò
 magiſ ſi illā non amitteret permiſſione
 diuina, & odio, inuidiaq; diaboli, ſed il-
 lam in pauperes diſtribuiſſet? Deus enī
 uero qui hāc dedit hodie, cras eandē po-
 teſt donare, & duplicare. Ne timeamus
 igitur aliquid defuturū nobiſ ſi in diui-

Discipu-
lorū tar-
ditas ad
credendā
domini-
cā reſur-
reſtione.
Contra
hæreti-
cos.

Diuites
eleemo-
ſynas re-
nues elar-
giuntur.

no obſequio, quæ poſſidem⁹, diſtribue-
 rimus. A diſcipuliſ enī ſupra quæſiuit
 dñs imminēte iam paſſione, Quando
 miſi vos ſine ſaculo & pera, & calcea-
 mētis, nūquid aliquid defuit vobiſ? At
 illi dixerūt, Nihil. Proculdubio qui ſub
 patrocinio dñi tēporalia benē diſtribuit,
 & pro ei⁹ amore elargitur, non ſolum
 in vita æterna recipiet, ſed etiā in hoc ſe-
 culo dicet cū Dauid, Dñs regit me, &
 nihil mihi deerit, gratia ei⁹, qui cū pa-
 tre, & ſpiritu ſancto uiuit, & regnat, &
 imperat per oīa ſecula ſeculorū. Amen.

Tractatus. 287. in euangelium beati

Lucæ ex cap. vigefimo quarto.

ET dixit eis, Quid turbati eſtiſ, & cogi-
 rationeſ aſcendūt in corda veſtra? Vi-
 dete manuſ meoſ, & pedeſ meoſ, quia ego ipſe
 ſū. Palpate, & videte quia ſpirituſ carne, &
 oſſa non habet, ſicut me videtiſ habere. Et cū
 hoc dixiſſet, oſtēdit eiſ manuſ, & pedeſ. Tā-
 ta inerat diſcipuliſ turbatio, vt neceſſe
 fuerit dñm illiſ offerre ad videndū ma-
 nuſ, & pedeſ ſacratiffimoſ perforatoſ,
 & impropere illiſ tam ſtupidā incre-
 dularē. Viſo dño turbantur, & plura
 cogitat: ideò dicit illiſ, Quid turbati eſtiſ?
 Non eſt tēpuſ turbationiſ, ſed quietiſ,
 & lætitiæ, & cogitationeſ eorū illiſ ma-
 niſteſtat, quæ ſoli Deo patent, vt illoſ ad
 diuinitatiſ & reſurreſtioniſ fidē provo-
 cet. Videte manuſ meoſ, & pedeſ meoſ, quia
 ego ipſe ſum. Nec hoc ſufficiēſ fuit teſti-
 moniū ad credendū, palpandū quoque
 ſe præbet dicēſ, Palpate, & videte, quia ſpi-
 rituſ carne & oſſa non habet, ſicut me videtiſ
 habere. Spirituſ nāq; angelic⁹, ſiue etiā
 diabo-

C
han
Por
rij.

Non
ni ſ
tui f
cred
necl
ticiſ.

diabolus cū corpus assumit ex aere (vt saepe legitur in scriptura) non assumit sanguinē, ossa, & carnem palpabilē, sed hominis tantū effigie: si angelus est, pulcherrimā: si diabolus, tetram. Quòd si quis palparet angelū, nihil manu sentiret, nisi aera. Dñs autē illis offerebat corpus in cruce clavis perforatū, & lancea apertū latus. Secundū Ioannē enim ostendit eis manus, & latus: & secundū Lucā etiam pedes. Sic cōstat omnia hęc tria illis ostēdisse, pulcherrima clauorū foramina plusquā florētes rosas, latus plusquā carbunculū pretiosum. Ceterū beatissimi apostoli, & ceteri dñi discipuli turbati perseverant, & cogitationibus hinc inde corda eorū occupātur. Nihilominus tamen hęc diuina dispensatio vltra hoc, quòd superuēturos hęreticos cōfundit, ne sanctos viros cum Porphyrio citò credidisse arbitrentur. Nos etiā admonet, ne velociter omni spiritui credamus, sed probemus spiritū vtrū ex Deo sint. Qui enim citò credit leuis est corde. Multi re vera in hęresim labūtur, & à sancta orthodoxa, & catholica ecclesia separantur vna vocula vnus corrupti hominis, quem nō cernunt miracula edere, nec tēperanter, & castē viuere. Sufficit dicere, Sic interpretanda est scriptura sic viuite. Atqui frater recordare quòd non sic vixerūt apostoli, nec sic ecclesia instruxerūt, sed omninò secundū dñi euangelii, & instructionē. Beatus apost. Paulus ad Thessal. 2. c. 2. ait, Rogamus autē vos fratres per aduentū dñi nostri Iesu Christi, & no-

stræ cōgregationis in ipsum, vt non citò moueamini à vestro sensu, neq; terreamini neq; per spiritū, neq; per sermonē, neq; per epistolā tanquā per nos missam, quasi instet dies dñi. Ne quis vos seducat vllò modo, quoniā nisi venerit discessio primū, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, &c. Cōcludit post multa beatus apostolus non venturū diem dñi, nisi pri⁹ illa precedant. Si autē in re, quæ ex euangelio ostēditur, vētura beatus apostol⁹ noluit sic velociter, & citò credi: multò profectò minus sunt credēdi hęretici in ijs, quæ nobis sunt à Christo dño, & apostolis cōmendata. Ieiunia laudātur, orationes extollūtur, dies festiui cōmendātur, cōfessio præcipitur, corpus dñi sub sacramēto contineri definitur. O hęretice quid turbas ecclesiā? Et tu popule stulte, & insipiēs quare sic citò moueris ab ecclesiæ catholicæ sensu. Admonet de hoc etiā nos beatus Petrus epist. 1. c. 4. dicēs, Charissimi: nolite peregrinari in feruore, qui ad tētationē vobis sit, quasi noui aliquid vobis cōtingat: sed cōmunicantes Christi passionibus gaudete, vt & in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultātes. Simili monitione Colossenses beatus apost. Paulus c. 2. adhortatur, dicēs, Nemo vos seducat, volens in humilitate, & religione angelorū, quæ non vidit ambulās, frustra inflatus sensu suæ carnis. Hoc enim uerò nos docuere beatissimi apostoli, hoc diuino nutu illis permissum est, ne citò resurrectionē dominicā crederent, vt nos eorū

Contra
hęresim
Porphy-
rij.

Non om-
ni spiri-
tui facile
credēdū:
nec hęre-
ticis.

Cauēdū
ab hęre-
ticis no-
ua incul-
cantur.

Diuinit⁹
permisū
ne citò
crederēt
Apostoli
resurre-
ctionem
domini-
cam.

exem-

exemplo non moueamur ab eo, quod suscepimus à sancta matre ecclesia, sancto sensu, sancto mandato, sincera fide. Quod autē dñs illis manus, pedes, latusq; ostēdit, & ad palpandū inuitat, docet nos veros esse sui imitatores, proximisque nostris sinceros esse debere, illisq; opera nostra, & cor manifestissimis signis simplicitatis, & veritatis ostendere, nec duplici animo, dupliciq; corde inter fratres versari: sed quod lingua foris loquitur, idē cor intus sentiat: & quod corde gerimus, idē operibus exequamur. Væ duplici corde, dicit scriptura. Hæc est simplicitas Christiana, quam dñs discipulis habendā prædixerat dicēs, Et simplices sicut colūba. Ostendamus igitur fratribus nostris opera nostra, hoc enim manus designant: ostendamus gressus nostros, hoc siquidē pedes significant: ostendamus latus, hoc est, vt cor rectū in nostris operationibus sentiatur. Sūt deniq; multi: qui dum se cautiore reddunt, malitiæ figmentū non euadunt: & sæpe aliud verbis, aliud operibus fingunt, quod verè in corde non tenent. Hi non discipuli dñi, sed filij huius seculi reputātur, qui cautiore in generatione sua sunt filij lucis, sed suo vtique malo. Neq; enim ideò immunes à peccato redduntur, qui dum pedē ostēdūt, in uō occultant, dūq; deniq; manus & pedes pandūt, cor occultāt. Qui vero Christi sunt, & illū imitari desiderant, debent simpliciter ostēdere (quemadmodū & dñs discipulis ostendit) manū, pedes, & latus: hoc est opera, gressus,

Non fueros, sed simplices & sinceros nos esse debere

& intentionē. Cui cū patre, & spiritu sancto est honor, gloria laus, & imperiū per omnia secula seculorū. Amen.

Tractatus. 288. in euangelium beati Luca ex capit. v. gesimo quarto.

Adhuc autem illis non credentibus, & admirantibus præ gaudiodixit, Habetis hic aliquid quod manducetur? At illi obtulerunt ei partē piscis assi, & fauū mellis. Et cum manducasset corā eis, sumens reliquias dedit eis. Iam tertio repetit beatus euangelista non credidisse apostolos & discipulos dño, etiā postquam illis ostendit manus, & pedes: ne vnquā detur Porphyrio eiusq; sequacibus occasio dicēdi cito credidisse apostolos. Ecce quā tardē crediderūt: mulieribus non crediderūt, discipulis reuertētib; ab Emaus non crediderūt, apparētī sibi dño non crediderunt, ostendētī manus, & pedes latus etiā secundū Ioannē, non crediderūt, dicente euāgelista, *Adhuc autē illis non credentibus.* Mira Dei dispensatio, mira horū sanctorum sensus obtusio. Mirabatur nihilominus præ gaudio: mirabantur, & gaudebāt, non tamen credebāt. Longē aberat ab eis resurrectionis spes, vt prope esset nobis. Nos autē resurrectionē futuram credimus, & speramus. Debemus vtiq; firmiter credere (quoniā iam satis dubitatū est de ea, & multis est argumētis ostensa) quoniā si resurrectio mortuorū non est, equidem neq; Christus resurrexit. Beatum apostolum Paulum. 1. Cor. 15. audiamus. Si autē Christus predicatur quod resurrexit à mortuis, quomodo quidam dicunt

Cōfunditur Porphyrius.

Resurrectio firmiter credenda.

Qua resurrectio nem ligat

Resurre-
ctionem
mortuo-
rum ar-
gumētis
efficacif-
simis pro-
bat Diu^s
Paulus.

dicunt in vobis quoniam resurrectio mor-
tuorum non est? Si autem resurrectio
mortuorum non est, neque Christus resur-
rexit. Si autem Christus non resurrexit,
inanis est prædicatio nostra, inanis &
fides vestra. Inuenimur autem falsi testes
Dei, quoniam testimonium diximus ad-
uersus Deum quod suscitauerit Chri-
stum, quem non suscitauit si mortui non
resurgunt. Nam si mortui non resurgunt,
neque Christus resurrexit. Quod si Chri-
stus non resurrexit, vana est fides vestra:
adhuc enim estis in peccatis. Ergo &
qui dormierunt in Christo, perierunt. Si
in hac vita tantum in Christo sperantes
sumus, miserabiliores sumus omnibus
hominibus. Nunc autem Christus resur-
rexit à mortuis primitiæ dormientiū,
quoniam quidem per hominem mors, &
per hominem resurrectio mortuorum. Et
sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in
Christo omnes viuificabuntur, unusquis
que autem in suo ordine: primitiæ Chri-
stus. Ecce quo pacto apostolus ex resur-
rectione, quam credimus futuram, ar-
guit infallibiliter resurrectionem Christi
(aliàs si mortui non resurgunt, nullius
erit momenti Christi resurrectio) & ex
resurrectione Christi tantis ostensa ar-
gumentis ostendit reciprocè resurre-
ctionem mortuorum. Resurrectionem dici-
mus illam, quam qui consequitur, non
amplius mortem gustabit. Est enim &
alia resurrectio, qua resuscitati sunt à
domino tres mortui, inter quos ille quatri-
duanus iam foetens Lazarus: & à beato
Petro Tabitha apud Ioppem suscitata

Quæ re-
surrectio
nemintel-
ligat.

est. Et in veteri testamento Elias, & Eli-
sæus resuscitauerunt filios suarum hospiti-
um. Beatus Martinus tres etiam dicitur mor-
tuos suscitasse. Sed ij omnes, quos dominus
suscitauit, & suscitauerunt beati aposto-
li, & alij sancti, iterum obierunt. Christus
verò resurgens ex mortuis iam non mo-
ritur amplius: quod enim mortuus est
peccato, mortuus est semel, quod autem
viuit, viuit Deo. Quamobrem dicitur pri-
mogenitus ex mortuis, & primitiæ dor-
mientiū. Cum illos dominus adhuc cunctan-
tes vidisset, ad maiorem resurrectionis
ostensionem dixit illis, *Habetis hic aliquid,
quod manducetur? At illi obtulerunt ei
partem piscis assi, & fauam mellis.* Sacræ
religionis aliquæ, vt Cartusienis, Bene-
dictinorum, & Dominicanorum, manu-
candi pisces toto anni tempore sanctum
statutum habent. Nec abhorret à Pascha
domini abstinere a carnibus, cum beati apo-
stoli domino resurgenti non partem carnis
assæ, sed partem piscis obtulerint, & fa-
uum mellis, Quando etiam dominus satiauit
quinque millia hominum: & iterum quatuor
millia: non tamè reperitur in pera apo-
stolorum caro, sed pisces. Quo fit, vt existi-
memus dominum & apostolos pisces ferme
omni tempore manducasse, nisi cum ab
aliquo inuitaretur (qui etiam dixit cum
eos ad prædicandum destinaret, Mandu-
cate quæ apponuntur vobis) vel in esu
agni Paschalis, qui celebrabatur deci-
ma quarta luna mensis Martij. Hanc
observantiam laudat beatus apostolus Paulus
ad Ro. 14. Bonum est carnem non mandu-
care, & non bibere vinum. Manducauit
igitur

Piscibus
non car-
nibus ef-
cebantur
cū Chri-
sto Apo-
stoli vt
plurimum.

Colligit
corpora
beatorū
resuscita
ta posse
edere.

igitur dñs coram eis, & ipsi intuebantur illū manducantē, & deglutientem cibum. Quos ita indubitate teneam⁹ corpora resuscitata beatorū posse (si velint) manducare. Quod autē manducatur, resoluitur, & in vapores cōsumitur. Sicut enim si ad solē, vel ignē vas aqua plenum apponatur, consumitur, & in vapores resoluitur: sic à corpore glorioso sumptus cibus resoluitur, & evanescit. Non enim eget nutritione corpus beatū, neq; ibi possunt esse excrementa, vbi est immortalitas, impasibilitas, & gloriæ splendor. *Et sumens reliquias dedite eis.* Sic etiā cū saturasset quinque millia hominū, ac iterum quatuor millia præcepit reliquias colligi, & asseruari. Ibi ad miraculi certitudinem, hic ad resurrectionis veritatē, vt ex collectis reliquijs videretur defectus piscis, & mellis, quæ illi apposita fuerant, & verum corpus, veraq; māducatio corā eis, veraq; resurrectio manifestaretur: vt iam tandē finem ponerēt tot hæsitacionibus, totq; ad credendā dñi resurrectionē dubitationibus, & trepidationibus. Quibus nos omnibus finē ponētes, & verē credētes in ore semper mellis fauum habētes, & à carnalibus desiderijs abstinētes, cibo & potu rēperato contēti, eius gloriosissimæ resurrectionis mereamur esse participes, præstāte eodem dño nostro Iesu Christo, cui cum patre, & spiritu sancto est honor, gloria, & imperium per omnia se-

cula seculorum.

Amen.

Tractatus. 289. in euangelium beati

Luca ex capit. vigesimo quarto.

ET dixit ad eos; *Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos cū adhuc esset vobiscum, quoniā necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & prophetis, & psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Et dixit eis, Quoniā sic scriptum est, & sic oportebat pati Christum, & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius pœnitentiā, & remissionē peccatorū in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma. Sæpe domin⁹ dixit discipulis suis omnia de se prædicta. Dixit enim sup. c. 18. Ecce ascendimus Hierosolymā, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentib⁹, & illudetur, & flagellabitur, & cōspuetur: & postquā flagellauerint, occident eū, & tertia die resurget. Et c. 22. Et filius quidē hominis secundū quod definitū est, vadit: vā autē homini illi, per quem tradetur. Et eodē cap. Dico enim vobis quoniā adhuc quod scriptū est, oportet impleri in me, Et cū iniquis deputatus est. Et apud Matt. c. 26. cum dixisset, Omnes vos scandalū patiemini in me in ista nocte: prophetiā Zach. induxit dicēs, scriptum est enim, Percutiam pastore, & dispergentur oues gregis. Et eodē cap. cum Petrū argueret eo quod exemisset gladiū, & percussisset seruum pontificis, dixit, An putas quia non possum rogare patre meum, & exhibebit mihi plusquā duodecī legiones ange-*

Omnia
de Chri-
sto per
prophe-
tas præ-
dicta,

et sic
differet
laminis
pau

angelorum? Quomodo ergo implebuntur scripturæ, quia sic oportet fieri? Et beatus Matthæus paucis interiectis ait: Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur scripturæ prophetarum. Propterea re vera passiones Christi, & posteriores gloriæ à Deo per prophetas prædicta sunt, ut nemo qui Deum credit fidelem, Christum esse verum mundi saluatorem, & Dei filium posset negare. Ideo profecto fidei nostræ orthodoxæ error, aut falsitas subesse non potest, quoniam innititur infallibili Deo, qui nec fallere, nec decipere, nec mentiri potest: repugnat enim hæc diuinæ naturæ. Necessè ergo erat impleri omnia, quæ in lege Moyse, & prophetis, & psalmis scripta sunt de Christo. Quoniam verò discipuli adhuc obtusos habebant sensus, dominus tanquam Deus aperuit illis intellectum: hoc est lucem infudit sensibus eorum, ut intelligerent scripturas, quæ in ipso impleræ erant, & cognoscerent nihil posse aduersari fidei, nihilque esse contrarium, quin omnia in Christo adimpleta essent. Sola peruersa mens hominum infidelium, maxime autem Iudæorum, repugnauit scripturis, auersata est à prophetis, & psalmos Davidicos attendere noluit, in quibus omnibus continetur aduentus domini, & conceptio ex virgine, natiuitas singularis & admiranda, matris integritatem non minuens, sed conseruans. Continetur etiam admirabilis diuinitas, & vita eius, mors, resurrectio, in cælum ascensio, & aduentus denique ad iudicium. *Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resur-*

gere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius penitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma. Regnum terrenum & temporale amouet dominus his verbis à mentibus apostolorum, ne cum incredulis Iudæis tantillum duraturum exiguum & breuissimum regnum Messias expectaret: Regni quippe eius non est finis: ipse enim est rex regum, & dominus dominantium. Redemptionem misit dominus populo suo, mandauit in æternum testamentum suum. Ad peccatorum quidem remissionem per se ipsam faciendam ipse venit, penitentiam verò ab hominibus agenda docuit. Nostra est penitentia, eius redemptio, & gratia. Hæc prædicari oportebat in omnes gentes incipientibus ab Hierosolyma, quæ erat metropolis Iudæorum. Itaque oportebat pati Christum, ut nos redimeret, & fructum salutis reciperet penitentia nostra. Oportebat utique etiam resurgere à mortuis, ut nos non solum ad cælestia regna vocaret, sed etiam induceret exemplo suæ gloriosissimæ resurrectionis: quoniam per hanc certi facti sumus, & pignus accepimus resurrectionis nostræ, & vitæ perpetuæ. O vere beata fides catholica, o vere beata sancta mater ecclesia, o vere beati filij huius ecclesiæ, qui hanc fidem corde puro tenet qui regnatos se cum Christo expectant, quibus dissolutio huius corporis, & animæ ab eo liberatio in desiderio est, ut securi possint regnare in æternum cum Christo. Hoc maxime desiderandum, hoc summopere optandum, ubi iam

Christiana fides infallibilis & firmissimo fulcra sunt dameto.

Iudæi in creduli.

Christi est redemptio: nostra verò penitentia.

Christiana non felicitas & æternitas.

nulla

nulla molestia carnis, nulla necessitas
 corporis, nulla tentatio diaboli, nulla
 necessitas rerū temporalū inuenitur.
 Omnia pacata sunt, omnia iucūda, ni-
 hil est amplius quod desideretur. Cor-
 pus etiā post resurrectionē fulgentissi-
 mū habebimus, agile, vt quocunq; vo-
 luerimus quam citissimē conferamur:
 subtile, vt per ostia clausa (si adfuerint)
 ingrediamur: immortale, quod iā non
 possit vel agrotare, vel mori. Hanc igitur
 vitā toto cordis affectu desiderem⁹,
 pro hac consequēda nihil nobis arduū,
 aut laboriosum videatur: omnes ner-
 uos ad hanc adipiscendā intendamus,
 habentes talē ducem & regē Christū,
 totq; p̄decessores, Viros, iuuenes, pue-
 ros, senes, puellas, & matronas. Haben-
 tes ergo (inquit beatus apostol. ad Heb.
 c. 4.) pontificē magnum, Iesum, qui pe-
 netrauit coelos, teneamus spei nostrā
 confessionē. Et c. 12. cum recordaretur
 sanctorū, qui nos p̄cesserunt, & p̄-
 nitentiam egerunt, Ideo (inquit) & nos
 tantā habentes impositā nubem testiū
 deponentes omne pondus, & circum-
 stās nos peccatū per patientiā curramus
 ad propositū nobis certamen, aspicien-
 tes in authorē fidei, & consummarorē
 Iesum, qui proposito sibi gaudio susti-
 nuit crucē confusione contēpta, atque
 in dextra sedis Dei sedet. Cui cū patre,
 & spiritu sancto est honor, gloria, & im-
 perium per omnia secula seculorum.
 Amen.

*Tractatus. 290. in euāgelium beati
 Lucae ex capiti. vigesimo quarto.*

Vos autem testes estis eorum, & ego
 mittam promissum patris mei in vos:
 vos autem sedete in ciuitate quoad vsque in-
 duamini virtute ex alto. Eduxit autem eos
 foras in Bethaniam, & eleuatis manibus
 suis benedixit eis. Et factū est dum benedi-
 ceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cae-
 lum. Et ipsi adorantes regressi sunt in Ieru-
 salem cum gaudio magno: & erant semper
 in templo laudantes, & benedicentes Deum.
 Testes quidē fuerunt beati apostoli &
 discipuli dñi, omnium, quæ per prophe-
 tas p̄dicta dñs adimpleuit: quoniam
 adfuerunt eius passioni, resurrectioni,
 & ascensioni. Quod & beatus Petrus
 Act. 3. post salutē p̄stitam claudo ex
 vtero matris suæ, qui medicabat ad spe-
 ciosam portam tēpli, concurrente po-
 pulo aperto est sermone locutus, dicēs:
 Viri Israelitæ, quid miramini in hoc,
 aut nos quid intuemini? Deus Abra-
 ham, & Deus Isaac, & Deus Iacob,
 Deus patrū nostrorū glorificauit filium
 suum Iesum, quem vos quidē tradidi-
 stis, & negastis antefaciem Pilati, iudi-
 cante illo dimitti, vos autē sanctum, &
 iustum negastis, & petiistis virum ho-
 micidā donari vobis, authorē verò vitæ
 interfecistis: quē Deus suscitauit à mor-
 tuis, cuius nos testes sumus. Et nūc fra-
 tres scio quia per ignoratiā fecistis, sicut
 & principes vestri. Deus autē, qui p̄-
 nuntiauit per os omniū suorū prophe-
 tarum pati Christū suum, sic impleuit.
 Pœnitementi igitur, & cōuertimini, vt
 deleantur peccata vestra: vt cum vene-
 rint tempora refrigerij à cōspectu dñi,

&

Dotes
 corporū
 beatorū
 post re-
 surrectio-
 nem.

Apostoli
 & disci-
 puli te-
 stes om-
 niū Chri-
 sti geto-
 rum, &
 consuma-
 tiōis scri-
 pturarū.

Spiritum
 sanctum
 promit-
 tit disci-
 pulis.

& miserit eum, qui prædicatus est vobis, Iesum Christum, quem oportet quidem cælum suscipere vsq; in tēpora restitutionis omnium, quæ locutus est Deus per os sanctorum suorum à seculo prophetarum. Testes igitur fuerunt beatissimi apostoli & discipuli dñi omnium, quæ ipse fecit, & quæ de eo locuti sunt prophetæ. Continuo autem adiecit beatus Petrus Moyse testimonium post prædicta verba, dicens: Moyse quidē dixit, Quoniam prophetā suscitabit vobis dominus Deus vester de fratribus vestris tanquam me, ipsum audietis iuxta omnia quæ locutus fuerit vobis. Erit autem, omnis anima, quæ non audierit prophetam illum, exterminabitur de plebe. Et oēs prophetæ à Samuel, & deinceps, qui locuti sunt, annuntiauerunt dies istos. Vos estis filij prophetarum, & testamenti, quod disposuit Deus ad patres vestros dicens ad Abraham, Et in semine tuo benedicentur oēs familiæ terræ. Vobis primū Deus suscitās filium suū misit eum benedictē vobis, vt conuertat se vnusquisq; à nequitia sua. Hoc fecit, & locutus est beatus Petrus postquam impletū est, quod dñs dicit, *Et ego mittam promissum patris mei in vos.* Quem iam ante passionē promiserat dicens, Cum venerit Paraclētus, quem ego mittā vobis à patre spiritu veritatis, qui à patre procedit, ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis quia ab initio mecū estis. Ioan. 15. *Vos autem sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto.* Iam beat

Spiritum
sanctum
promittit
discipulis.

euangelista incipit breuiter dñi ascensionē describere, quam luculenter primo capite Act. Apost. scripsit, & ab illa sumpsit actionū apostolicarum exordium. Quietos voluit dñs apostolos permanere vsque ad spiritus sancti aduentum, vt inde initiū sumeret eorum prædicatio, vbi fuerat redēptionis mysteriū peractum. Quod & David ps. 2. pronuntiauit dicens, Ego autē constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctū eius, prædicans præceptum eius. Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Vsq; in hodiernum diē in monte Sion permanet domus illa felicissima, in qua & dñs sui sacratissimi corporis, & sanguinis instituit in vltima cœna sacramentū, & in qua descendit spiritus sanctus super apostolos & discipulos dñi. Prædixerat etiā Isaias, De Sion exibit lex, & verbū dñi de Ierusalē. Legis enim verò euangelicæ promulgatio per apostolos facta exiit de Sion, & verba dñi, quæ apostoli per vniversum annuntiauerunt mundū, de Ierusalē. *Eduxit eos foras in Bethaniā* (hoc est per illam viam, qua itur in Bethaniam) & *elevatis manibus benedixit eis.* Hoc factum est in cacumine montis Oliueti versus Bethaniā, vbi adhuc extat sacellū constructū, & ibi lapis ostenditur in quo, vestigia pedum dñi, cum ascenderet in cælum, impressa remanserunt: & dextri quidē pedis vestigiū adhuc cernitur, sinistri verò Mahometani ex deuotione sustulerunt, & in sua, quam dicunt meschitam, collocauerunt.

Mōs Siō

Mahometani deuotionem exercēt & credunt plū quā Iudæi.

Faten-

Fatentur enim & ipsi dominum resurrexisse, & ascendisse in cœlum. *Et factū est dum benediceret illis recessit ab eis* (hoc est eleuabatur à terra paulatim) & ferebatur in cœlū, virtute sua vtique, prout prophetatū fuerat à Davide, Exaltare domine in virtute tua, cantabimus, & psallemus virtutes tuas. Ipsi vidētes dominum ascendente adorauerunt, *Et ipsi adorantes* (inquit) *regressi sunt in Ierusalem cū gaudio magno.* Quid mirū quod adorarent Deum & hominē, quoniam iam (cum primogenitū illum in terrā introduceret secundum beatum apostolum ad Heb. 1.) impleta fuerat propheta ps. 96. Adorent eum omnes angeli Dei. sequitur, *Audiuit, & lætata est Sion, & exultauerūt filiae Iudæ propter iudicia tua domine: quoniam tu dominus altissimus super omnem terrā, nimis exaltatus es super omnes Deos.* Quod autem cum gaudio magno reuertuntur, vtique iam fides, spes, & charitas excellentissima stabiles in eorum cordibus manifestabantur. Nec vtique tanto gaudio replerentur, nisi in eorū

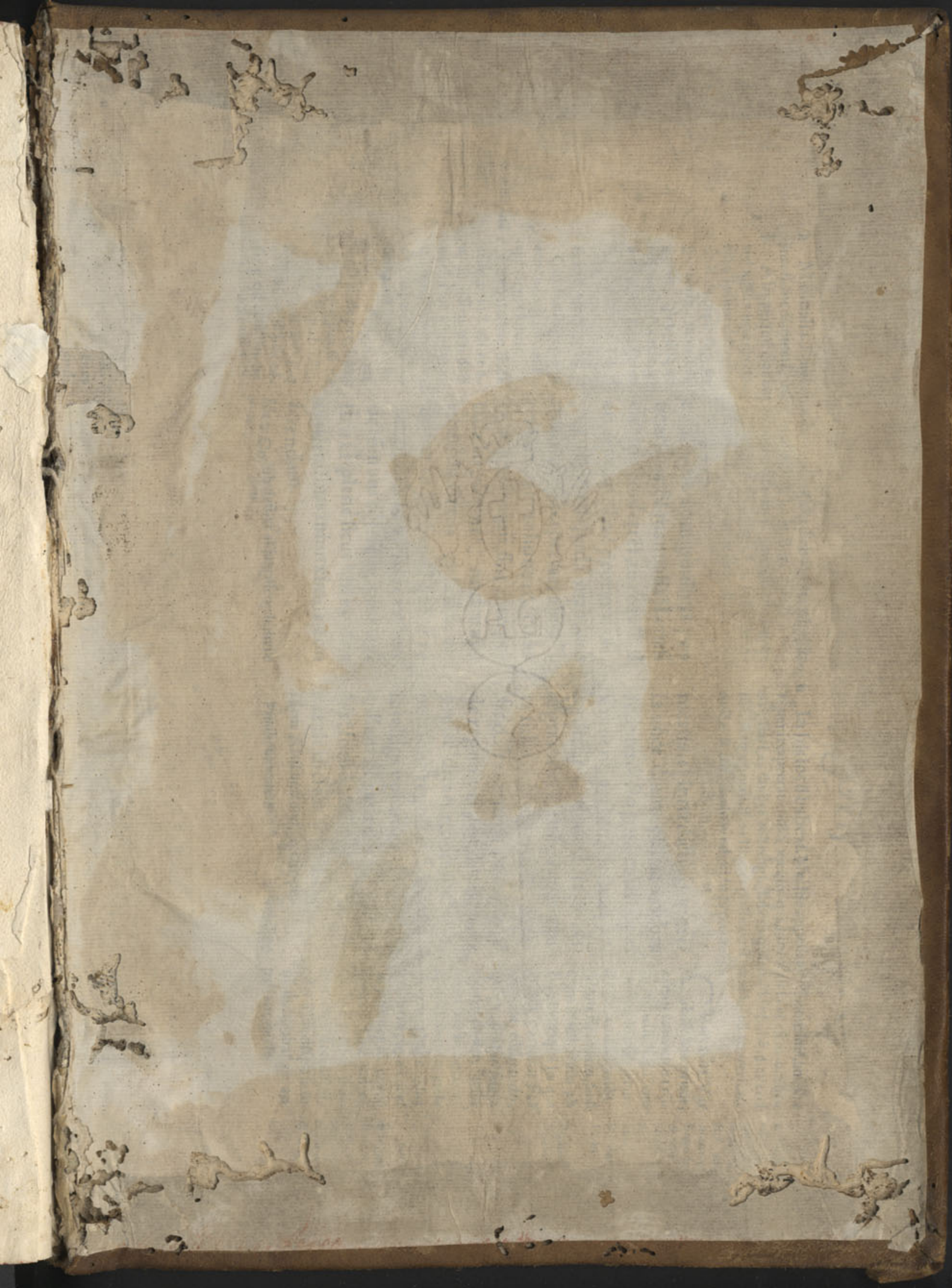
Gaudio
repleti
Apostoli

cordibus eius gloria fixa persisteret, resurrectio, & ascensio, quæ omnia proprijs oculis conspexerant. Ideoque & quod sequitur, consequenter subsequētū ostenditur, cum concludit sacrum euāgelium suum beatus Lucas dicens, *Es erant semper in templo laudantes, & benedicentes Deum.* hoc est, quousque post spiritus sancti aduentum dispergerentur per vniuersum orbem fidem prædicantes: quam dominus Deus veram, immobilemque confirmabat, sequentibus signis. Nos igitur semper in templo perseueremus, hoc est in ecclesiæ sanctæ matris nostræ fide. Si enim beati apostoli in tēplo perseuerabant vsque ad recessum in vniuersum orbem, eo quod ibi nomen Dei colebatur: quanto magis nos in ecclesiæ catholicæ orthodoxæ frequentia debemus perseuerare? Quæ vsque in finem est perduratura gratia eius, quæ iam condidit, dñi nostri Iesu Christi, cui cum Deo patre, & spiritu sancto vna est gloria, honor vnus, & imperium vnum per omnia secula seculorum. Amen.

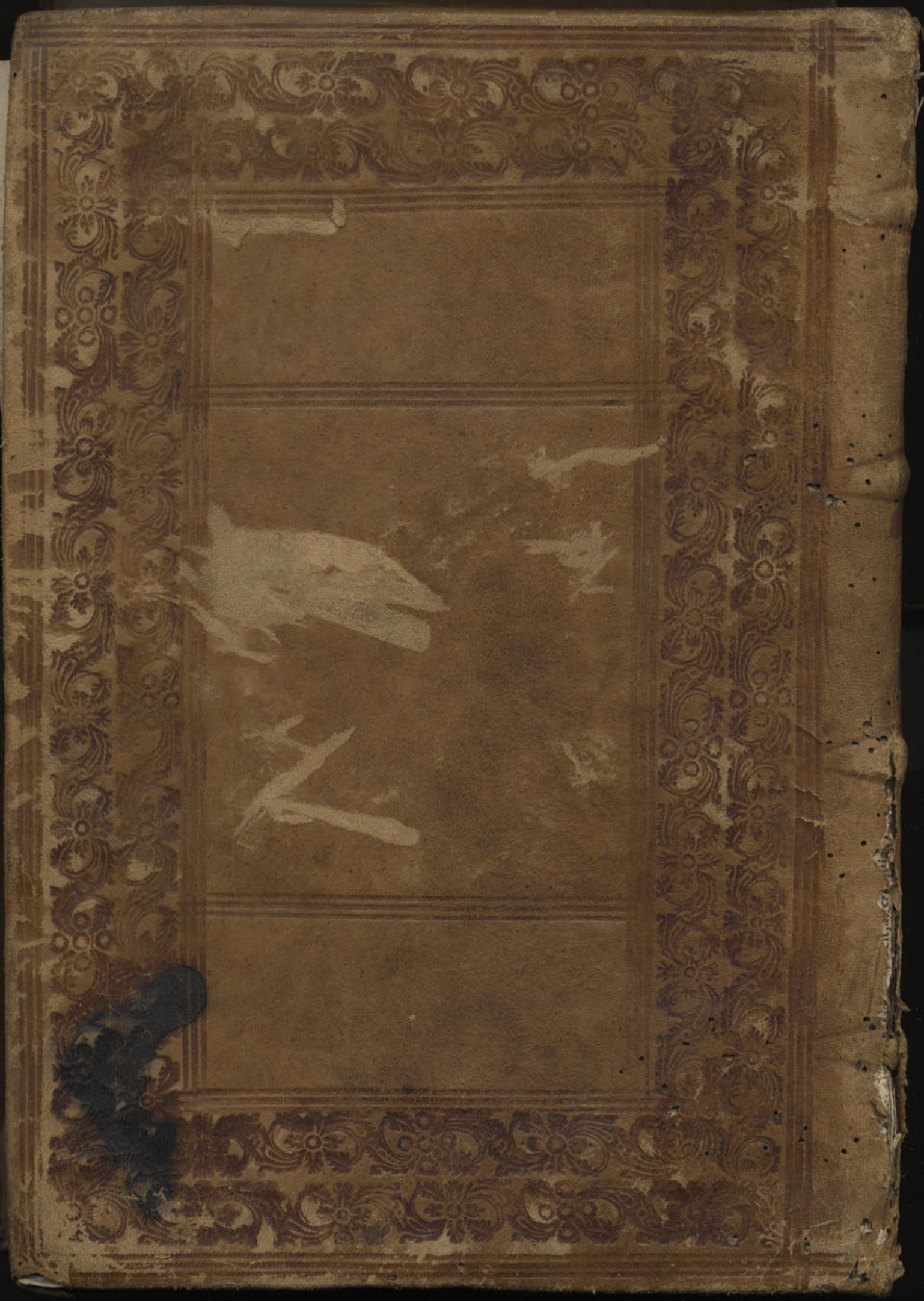
F I N I S.

SOARES *
IN *LVCAE*

Esca	3
G. b.	
Est.	3
Tab.	4
N.º	287